

ASSAIG I LITERATURA

Trenta-dos llibres per tancar l'any 2020

Lectures en temps de pandèmia

Quines lectures ens han acompanyat durant aquest atípic 2020, enmig de la pandèmia mundial de la COVID-19? La revista IDEES, editada pel Centre d'Estudis de Temes Contemporanis, us ofereix una selecció d'assajos i novel·les recomanades a càrrec d'alguns dels col·laboradors i col·laboradores que han format part de la revista i de l'equip que fa possible la publicació.

Daniel Innerarity

Catedràtic de Filosofia Política de la Universitat del País Basc. Coordinador del monogràfic de la revista IDEES número 46 sobre el futur del projecte europeu.

El siglo del populismo, Pierre Rosanvallon (Galaxia Gutenberg, 2020)

“Qui el llegeixi deixarà d'utilitzar una etiqueta i disposarà d'un concepte”.

Larga vida a la socialdemocràcia, Borja Barragué (Editorial Ariel, 2020)

“Una idea política grandiosa defensada davant dels seus precipitats enterradors”.

Tania Adam

Periodista i productora cultural. Fundadora i editora de Radio Africa Magazine. Ha escrit l'article “Vells imaginaris, noves migracions” dins del dossier de la revista IDEES sobre el futur del projecte europeu.

También los blancos saben bailar, Kalaf Apalanga (Temas de Hoy, 2020)

“El músic i escriptor lusità-angolès Kalaf Epalanga escriu aquesta meravellosa autoficció en la qual fa servir el moviment musical del kuduro com a excusa per parlar dels problemes contemporanis que tenen a veure amb les diferències culturals, les migracions i el racisme a Europa. Un romanç musical on ens parla de l'escena de la música electrònica produïda per les comunitats pobres de tot el món i difosa pel flux migratori, especialment a Europa. El llibre serveix de guia per a qui desitgi aprendre no només sobre el Kuduro, sinó també sobre les tendències que dominen les pistes de ball, les xarxes socials i les plataformes musicals a la carta a tot el món”.

Negro soy, negro me quedo. Conversaciones con Aimé Césaire, Françoise Verges (Otramérica, 2020)

“Aquest és un dels llibres més apassionants que he llegit aquest any. Françoise Verges resumeix en les seves converses el pensament polític radicalment anticolonialista, antiimperialista i antiracista d’Aimé Césaire. Un referent de la poesia francòfona, del pensament de la Negritud i de la política caribenya. El llibre, a més, inclou un assaig de Verges, en el qual fa una lectura postcolonial dels assajos i discursos de Césaire al llarg de la seva vida, i permet veure amb perspectiva l’evolució de les lluites negres i desvetllar la vergonyosa ceguesa voluntària de les societats europees colonials”.

Martí Sales

Escriptor i traductor. Coordinador de la secció literària “Dotze ficcions sobre el futur d’Europa”, inclosa dins del dossier número 46 de la revista IDEES sobre el futur del projecte europeu.

Nibrós, Laia Carbonell (Món de Llibres, 2019)

“L’acta de defunció d’un poblet d’alta muntanya, un estudi líric sobre vides i costums perdudes i sobre quina part important de la nostra identitat està enterrada als cementiris i com ens hi relacionem”.

Els fundadors, Raül Garrigasait (Ara Llibres, 2020)

“Un llibre ideal, pur entusiasme, per entendre el noucentisme i els nostres convulsos anys vint, trenta i quaranta. Una lliçó i un esperó de lectures clàssiques esplèndidament ben escrit, com tot Garrigasait”.

Mireia Calafell

Esriptora, poeta i gestora cultural. Coordinadora del [dossier 47 sobre feminisme\(s\)](#) de la revista IDEES.

Casas vacías, Brenda Navarro (Sextopiso, 2020)

“Una dona perd el seu fill al parc. Una altra en roba un, també en un parc. Aquest és el punt de partida d’una primera novel·la colpidora tant pel que escriu per com ho escriu. Impacta especialment la manera com parla de la violència masclista –així, com en veu baixa–, i les reflexions que fan els seus personatges sobre la maternitat, travessades per la classe social i molt lluny del que sovint llegim dir a una mare”.

Restes de carnaval, Clarice Lispector (Comanegra, 2020)

“Tot el que va escriure la Lispector és més que recomanable: no en va, és una de les escriptores amb més talent del segle XX, per la seva prosa i la capacitat de dir sempre una mica més –i una mica menys– del que diu. A *Restes de carnaval* hi trobareu una selecció de contes que podeu llegir i rellegir, perquè la seva obra sustenta totes les lectures. És que no te l’acabes mai, la Clarice!”

Carles Sierra

Professor i investigador, director de l'Institut d'Investigació en Intel·ligència Artificial (IIIA). Coordinador del dossier 48 de la revista IDEES sobre intel·ligència artificial.

***The Book of Why*, Judea Pearl (Penguin Random House, 2018)**

“Un llibre molt interessant per entendre millor què és fer ciència i per entendre que els models simbòlics són fonamentals per avançar en una intel·ligència artificial que sigui comprensible pels humans”.

Ramon López de Mántaras

Enginyer, físic i professor, membre de l'Associació Europea d'Intel·ligència Artificial. Coordinador del dossier 48 de la revista IDEES sobre intel·ligència artificial.

***FrankissStein*, Jeanette Winterson (Edicions del periscopi, 2019)**

“Jeanette Winterson ens presenta una brillant novel·la, plena d'idees innovadores, on els personatges i les històries es relacionen entre si a través dels segles. Una història d'amor, amistat i tecnologia (en particular la intel·ligència artificial), que sacseja les idees clàssiques sobre sexualitat i gènere, apuntant cap a un futur en el qual possiblement aquestes idees i etiquetes ja no importaran. Qualsevol persona interessada en Frankenstein, la intel·ligència artificial, la robòtica i en la vella qüestió de què ens fa humans trobarà que *FrankissStein* és una magnífica lectura”.

Màquines com jo, Ian McEwan (Anagrama, 2019)

“A *Màquines com jo*, Ian McEwan recorre a la vella idea del triangle amorós (amb la diferència que un dels vèrtexs del triangle és un androide) per plantejar diverses qüestions. Algunes velles conegudes, com ara què ens fa humans? I altres més recents com, per exemple, si podem sentir gelosia d’un androide, si un androide amb un alt grau d’intel·ligència té drets o si pot genuïnament enamorar-se, i quines conseqüències ètiques comportaria tot això. Tot i que no planeja qüestions extraordinàriament originals, aquesta novel·la és una lectura recomanable per a qualsevol lector interessat en el món de la intel·ligència artificial, els androides i les implicacions socials i ètiques d’aquestes tecnologies”.

Jordi Amat

Escriptor, filòleg i editor. Ha coordinat la secció sobre el debat a Catalunya dins del dossier especial “Catalunya-Espanya: del conflicte al diàleg polític?”

Aquí no hem vingut a estudiar, Enric Juliana (Arpa Editors, 2020)

“El recomano per la vida desconeguda que descobreix: la del militant comunista Manuel Moreno Mauricio. I a través de Moreno, que va estar més de 15 anys al penal de Burgos pel seu compromís polític, Juliana va desgranant la seva interpretació de l’Espanya contemporània d’una manera atractiva, original i renovadora”.

El mapa fantasma, Steven Johnson (Capitan Swing, 2020)

“Aquest és un llibre que no s’hauria recuperat si no estiguéssim sofrint la pandèmia. És una reconstrucció històrica molt brillant de com John Snow, a mitjan segle XIX, va actuar quan es va produir un mortífer brot de còlera a Londres, i com el seu coneixement va ajudar, primer, a donar resposta a una crisi sanitària molt forta i, després, els seus descobriments van activar un canvi urbanístic per millorar les condicions de vida dels ciutadans de les grans ciutats”.

Gemma Ubasart

Politòloga i analista, professora de Ciència Política i vicedegana de la Facultat de Dret de la Universitat de Girona. Ha coordinat la secció sobre el debat a Catalunya dins del dossier especial “Catalunya-Espanya: del conflicte al diàleg polític?”

Radical(s), Saïd El Kadaoui (Enciclopèdia Catalana, 2020)

“Es tracta d’una reflexió sobre les identitats (complexes) a partir d’un calidoscopi de registres: des de la literatura a la psiquiatria, passant per les ciències socials. Partint de la seva pròpia experiència, l’autor –a mode de Hanif Kureishi– ofereix pistes per a la construcció col·lectiva de societats mestisses en permanent construcció i disputa”.

Una altra Barcelona, Eva Arderius (Enciclopèdia Catalana, 2020)

“L’autora fa una mirada a l’altra Barcelona, aquella que no surt als fulletons turístics, però que és ben real i que batega amb força. Un recull de vulnerabilitats però alhora de lluites socials. Una obra que es mou entre vides precàries i anhels d’esperança”.

Adam Majó

Filòleg, periodista i escriptor, director de l'Oficina de Drets Civils i Polítics de la Generalitat de Catalunya. Ha coordinat el monogràfic número 50 de la revista IDEES sobre les amenaces a la democràcia i als drets civils i polítics al segle XXI.

Fake you, Simona Levi (Rayo Verde, 2019)

“#FakeYou defensa i demostra que es pot lluitar contra la desinformació sense limitar la llibertat d'expressió, tot el contrari”.

Per raó d'Estat, Sara González (Ara Llibres, 2020)

“Aquest llibre ens recorda que sovint la raó d'estat passa per davant dels drets fonamentals de les persones, i que això no només passa a països llunyants i obertament poc democràtics, sinó també a Europa i a l'estat espanyol en particular”.

Alba Sidera

Periodista i escriptora. Corresponsal del diari *El Punt Avui* a Roma. Autora de l'article “Nous uniformes per a velles estratègies”, sobre l'auge del feixisme i el nacional-populisme, publicat dins del dossier sobre democràcia i drets civils de la revista IDEES.

Brigadistes – Vides per la llibertat, Jordi Martí-Rueda (Tigre de Paper, 2020)

“Es tracta d’una petita joia que recull històries dels qui van lluitar contra el feixisme i ens serveix per recordar el perill que correm si no tenim memòria”.

Ultradreta, Cas Mudde (Saldonar, 2020)

“És una bona guia per entendre l’extrema dreta actual, les causes i les conseqüències de l’embranzida que ha pres”.

Josep Lluís Martí

Investigador en teoria de la democràcia i professor de Filosofia del Dret a la Universitat Pompeu Fabra. Autor de l’article “Lawfare i democràcia. El dret com una arma de guerra” dins del dossier sobre democràcia i drets civils de la revista IDEES.

Privacy is Power: Why and How You Should Take Back Control, Carissa Veliz (Transworld, 2020)

“Aquest llibre presenta una visió panoràmica, ben fonamentada i actualitzada, dels perills i amenaces que l’economia de les dades presenta per a les nostres llibertats individuals i per a la democràcia. Una lectura necessària i accessible per a qualsevol ciutadà inquiet”.

The Future is Faster Than You Think. How Converging Technologies are Transforming Business, Industries and Our Lives, Peter Diamandis i Steven Kotler (Simon & Schuster, 2020)

“Del fundador de Singularity University i XPrize, i autor d’*Abundance*, arriba aquest llibre actualitzat i panoràmic que presenta les múltiples transformacions que les tecnologies estan precipitant en pràcticament tots els ordres de la nostra vida, i ensenya les claus de com treure el màxim partit a la nova realitat que vivim”.

Àngel Castiñeira

Director de la Càtedra de Lideratges i professor del Departament de Societat, Política i Sostenibilitat d’ESADE. És un dels coordinadors del dossier “L’Agenda 2030: transformem el món davant l’emergència planetària”.

Fites. Dietari espiritual d’un home d’acció, Dag Hammarskjold (Viena Edicions, 2021)

“Hammarskjold va ser secretari general de Nacions Unides, a més de polític, economista i diplomàtic suec. En aquest llibre-dietari desvetlla part de la seva vida interior, amb reflexions d’ordre existencial i espiritual que contrasten molt amb el món de la gestió i negociació a què estava habituat”.

Moonshot Thinking. Transforma la innovación disruptiva en una oportunidad, Ivan Bofarull (Arpa Editors, 2020)

“M’interessava veure com un expert en el tema realitza una sistematització de la innovació disruptiva en les empreses tenint molt en compte l’impacte de les noves tecnologies. És una aproximació que ajuda a entendre els models mentals des dels quals es prenen decisions en el camp de l’emprenedoria”.

Altres recomanacions

Des de l’equip del Centre d’Estudis de Temes Contemporanis també us recomanem alguns títols destacats imprescindibles en aquest any pandèmic.

Una teoria de la democràcia complexa, Daniel Innerarity
(Galaxia Gutenberg, 2020)

Innerarity sosté que la principal amenaça a la democràcia no és la violència ni la corrupció o la ineficiència, sinó la simplicitat. Concebut com un manual de teoria de la democràcia, aquest assaig ofereix una actualització als conceptes de l’àmbit polític.

El fill del xofer, Jordi Amat (Edicions 62, 2020)

A partir de la figura fosca i perversa d’Alfons Quintà, periodista, advocat, oficial de la Marina Mercant i jutge, Jordi Amat reflexiona sobre el règim del 1978 a Catalunya, amb un relat de periodisme testimonial que mostra com funcionen les clavegueres del poder.

Set de mal, Adam Majó (Pagès editors, 2020)

Amb aquest assaig, Adam Majó demostra que el feixisme existeix, que viu entre nosaltres i que, per molt bé que es disfressi, reconèixer-lo i derrotar-lo és possible. En aquest segle XXI, el vell feixisme reinventat mostra, un cop més, la seva extraordinària habilitat per adaptar-se a cada context social i per assumir totes les contradiccions, les pròpies i les dels altres.

Principi de realitat, Jordi Muñoz (L'Avenç, 2020)

El coordinador de la secció sobre el debat dins de l'independentisme dins del dossier especial de la revista IDEES "Catalunya-Espanya: del conflicte al diàleg polític?", Jordi Muñoz, desglossa la seva proposta per a l'etapa post-*procés* i defensa que el moviment independentista ha de deixar enrere la declaració d'independència del 27 d'octubre de 2017 per posar al centre de la seva estratègia la necessitat de comptar amb un suport clarament majoritari.

Capital and Ideology, Thomas Piketty (Belknap Press, 2020)

Una lectura imprescindible sobre l'evolució del capitalisme i la manera com es gestiona la propietat privada fent augmentar les desigualtats.

History Has Begun: The Birth of a New America, Bruno Maçaes (Hurst Publishers, 2020)

Maçaes argumenta que els Estats Units estan derivant cap a una nova societat post-liberal, diferent de la resta de societats occidentals, en la qual la realitat i la ficció se superposen per crear una cultura política fortament marcada per la televisió.

La era del capitalismo de la vigilancia, Shoshana Zuboff
(Ediciones Paidós, 2020)

Una bona anàlisi de com el sistema econòmic utilitza el que sap de nosaltres per perpetuar-se i augmentar les desigualtats.

Time of the Magicians, Wolfram Eilenberger (Penguin, 2020)

El llibre repassa la dècada prodigiosa de la filosofia europea, amb Wittgenstein, Benjamin, Cassirer i Heidegger, i estableix connexions entre les vides i les teories d'aquests quatre filòsofs, guiats per la necessitat de respondre a les preguntes clau de la història del pensament.

Four Futures: Life After Capitalism, Peter Frase (Verso, 2016)

L'autor fa un exercici d'anticipació històrica que imagina, basant-se en diferents àrees del coneixement humà, una societat postcapitalista.

